

spectum esse cupiunt quam ipsi, prudentiam humanam, rationem et vires humanas ceteraque id genus, quum ipsi tamen nulla alia ope magis nitantur, atque huius gustum praeberere epistolas vestras Zwinglio missas, quas nuper Faber Constansiensis vulgato sermone reddiderit, vos ibi nihil aliud crepare quam humana consilia, rationem, atque adeo miras nugas potius quam spiritum apostolicum praestare. Ego ibi pro mea reverentia erga vos sollicite expurgavi, vos meos dominos ac fratres, sed quantum profuerim apud eum alioqui optimum virum facili conjectura colligere potestis. Volui vos admonere, si forte et eam cavillationem, potius quam calumniationem, cum aliis quae vobis ab hoste Fabro assignantur propellere velitis. Vale cum fratribus. Festinanter.

M.D.XXVI. III. Augusti.

Auf der Inskription steht von Capito's Hand: „Ex litteris intercoeptis, Beatus Rhenanus ridet nos humana ratione niti.“

Strafsburg.

A. Erichson.

3. Ein Brief Melanthon's.

Empfehlungsbrief Ph. Melanthon's für Heinrich Efferen.

Der folgende der Wolfenbüttler Handschrift 8. 7. Aug. fol. entnommene Brief Melanthon's ist meines Wissens bisher nicht gedruckt. Er ist an den Reformator der Klöster Lorch und Herbrechtingen, den im Jahre 1590 als Stadtpfarrer von Winnenden gestorbenen Heinrich Efferen (Efferhen) gerichtet.

S. D. omnibus lecturis has literas. Extat apud Clementem Alexandrinum versus Heracliti, in quo Clemens ipse ait proponi exemplum vitae philosophicae:

πολλὰ πλανηθῆναι διζήμενον ζῆμειναι ἔσθλον,

id est suscipiendas esse peregrinationes discendi causa et simul retinendam esse morum integritatem. Sic discendi causa multas Academias adiit hic Henricus Efferen natus in inclyta urbe Colonia Agrippina. Cum in Academia patriae linguam latinam et philosophiae initia didicisset et testimonio publico gradus Magisterii philosophici ornatus esset, Lutetiae eloquentes viros, Tornebum, Straselium, Ramum et alios, audivit amplius biennio. Audivit etiam Argentorati virum discretum Johannem Sturmium et graecae linguae interpretrem, virum integerrimum Andernacum Medicum. Deinde in Bavaria adolescentes natos in equestri familia docuit. Hac hyeme summa cum laude modestiae apud nos vixit. Cum igitur mores eius sint honesti, et vera pietate

Deum invocet et peregrinationes susceperit doctrinae causa, bona fide eum omnibus honestis viris commendo et oro, ut eum tueantur et iis commendent, quorum ei autoritas in itinere aut alias prodesse potest. Nam etiam Deo gratum officium est, honestos homines et propter honestas causas peregrinantes hospitalibus officiis iuvare. Poterit etiam hic Henricus usui esse rei publicae in docendis aliis, qua in re, si qua erit occasio, oro honestos viros, ne ei desint. Bene vale, candide lector. Witebergae Anno 1554, die Matthiae, qui est dies natalis Caroli Augusti Quinti, quo nunc inchoat Annus 54, qui ut ipsi et rei publica sit faustus et foelix, faciet Deus.

(L. S.)

Philippus Melanthon
manu propria.

Wolfenbüttel.

O. v. Heinemann.